

Del EMBA (Estudio Massip-Bosch arquitectos), y todo lo demás

2003

Publicado en: *INDE Informació i Debat*, Colegio de Arquitectos de Cataluña, Barcelona, junio 2003.

Sembla com si un estudi d'arquitectura només pogués estar a un principal o a un àtic (o sobreàtic). Bé, com a màxim, també a un semisoterrani. Això de dir "al primer segona" o "al tercer quarta" o "al cinquè sexta" queda com si es treïés una mica d'allò especial que un cau d'arquitectes pot arribar a connotar. Per sort, si es pregunta per anar al despatx EMBA et contesten "al sobreàtic". I si a més, en comptes de dir-te "al carrer Balmes" o "al carrer Pàdua" o "al carrer Putget" (just els tres que l'enmarquen, típics noms de carrers trets de persones, ciutats i topografies) et diuen "al carrer Ríos Rosas" la cosa es posa millor encara. És un nom ben bonic i curiós, quasi enigmàtic, com per entrar-hi amb bon peu. Per altra banda, sabent una mica la història, sembla un nom triat a propòsit per l'ambient que aquest carrer va viure cap als anys seixanta. O al revés, els que llavors van fer seu el carrer el podrien haver escollit precisament pel nom. Encara que de fet res a veure: prové desde 1907 d'un polític andalús del segle XIX que ja ben pocs coneixen. Però continuem, doncs, si a més a més s'arriba a aquesta oficina un divendres ben dinat, just a l'hora en que solen obrir l'habitual ampolla de cava ja és l'apoteosi. "Cada setmana es té que celebrar", diu Sara Dordas, membre de l'estudi EMBA, que queda format, com es veu a la Foto, d'esquerra a dreta, per Aleix Antillach, Hug Alemany, Vera Schmidt, Sara Dordas, Enric Massip, Minoru Suzuki (falten Pau Guerrero, Arantxa Manrique, Marc Rifà i Nicola Rigoli).

Es podria dir que l'estudi EMBA es del tipus TWB (Think, Win & Build), o sigui, el tipus en els quals es pensa, es guanya (concursos) i es construeix. Per tant, això vol dir que es té un discurs propi. Quelcom que es corrobora en veure l'interès que també es té per escriure i per estar present en el món de les publicacions. No per casualitat tres dels catorze equips que s'han presentat al concurs del nou *Quaderns* han demanat a Enric Massip la seva participació. Que per cert, mai a la vida s'havien presentat tantíssims equips a una convocatòria per la direcció de *Quaderns*. És quasibé un fet històric, un canvi important, que ens té que alegrar molt, en veure que com a mínim hi ha catorze equips a aquestes terres que es senten amb la força de fer una revista d'arquitectura. Per que es suposa que no es presenten per la promoció personal que fins ara s'ha derivat de portar aquesta direcció, sino que es presenten amb veritables ganes de renovar el panorama editorial de l'arquitectura. Al cap i a la fi, les coses serveixen de promoció personal si es fan bé. Quan es fan malament serveixen per desacreditar-se un mateix. Per tant, si algú pensa que qualsevol cosa ha servit de promoció personal està entenent que s'ha fet bé. Doncs, segur que són molts els que pensarien igual que Enric Massip: els va contestar a tots que, encara que no guanyin el concurs, de totes maneres facin una revista. Si tenen quelcom a dir, es preguntava, per que esperar a fer-ho de manera institucional? Certament, aquesta empena del concurs ha d'acabar per ressucitar l'annulada iniciativa civil catalana, especialment al camp de l'arquitectura, que de ser la més activa de l'estat ha passat amb la democràcia a ser la més apalancada a la mamella pública. Madrid, legendària terra de funcionaris, i en canvi tenen un munt de revistes privades d'arquitectura. L'excepció de la regla? Doncs, sí, acaba de néixer una novíssima revista d'arquitectura a Barcelona. Per fi! És hora de congratular-se. El dimarts 27 de mayo es va fer la seva presentació pública. Amb el nom de *Scalae* i dirigida per Félix Arranz, té com a interès principal documentar periòdicament l'arquitectura, amb reproduccions de planols a escala original i amb paraules literalment transcrites de l'arquitecte convidat per a cada ocasió: Rafael Moneo a la primera.

Participant en ella també, per exemple (o sobretot), els ínclits Josep Quetglas i Maite Muñoz. Una actuació a aquest primer número?, la dels BOPBAA que firmen un text: els EMBA no trigaran a sortir.

Entrem ja per fi al despatx. De seguida un element singular preponderant crida l'atenció, una gran paret-pissarra negra que serveix per discutir i posar en comú els temes de la feina amb més facilitat. En torn a ella cada dilluns a la tarda hi ha una reunió general amb una posada al dia dels projectes i l'organització del treball setmanal. I també quan es comença un concurs participen tots allí davant per engegar-ho. D'aquests fan sis o set a l'any i sempre hi ha un o dos en marxa, doncs és la principal font de clients, ja que tenen ben pocs de privats. Quelcom ben normal pels joves d'avui, amb el sobreesforç que suposa, sabent el baix rendiment d'aquesta via de treball. Ara mateix la mencionada pissarra esta plena de dibuixos per la proposta que han fet per Casa Barcelona de Construmat. (Per cert, ja es veu fins quin punt sempre la paraula d'Oriol Bohigas es fa arquitectura i finalment s'ha fet Barraca Barcelona.) La pena és que no totes les propostes de Casa Barcelona han tirat endavant, per no trobar les empreses que vulguin desenvolupar els prototipus: en aquest cas un sistema versàtil de tancament practicable. Ells mateixos apunten dos possibles explicacions al problema. Per una banda, amb empreses cada vegada més fusionades amb altres, els centres de decisió s'allunyen. I per altra part, al ser Construmat una fira generalista, sembla que a les empreses els interessin més i més els salons monogràfics.

Aquest estudi -tal com ho defineixen exactament- va ser establert l'any 1991 “per oferir serveis integrals i personalitzats d'arquitectura i projectació de l'espai urbà. El nostre treball es desenvolupa en un plantejament multidisciplinari i d'integració d'experiències i coneixements. El nucli de l'estudi també inclou arquitectes de diferents nacionalitats i s'hi incorporen, en funció de les necessitats, col·laboradors externs especialitzats els quals mantenen amb l'estudi relacions permanents, tant professionals com acadèmiques. Els aspectes sobre els que l'estudi EMBA incideix especialment són els relacionats en temes de construcció i intervenció urbana, patrimoni, medi ambient i sostenibilitat.

Les bases dels nostres projectes es troben en la relació amb l'entorn, i en la reflexió sobre els aspectes definidors del projecte: l'adequació programàtica, constructiva i estructural.” De fet, es considera “com a un dels eixos fonamentals l'adequació tècnica i el rigor constructiu.”

Des del disseny a l'arquitectura, es recullen alguns exemples de la seva tasca a les Fotos adjuntes. Per començar, *Stan + Ollie*, una sèrie de mobiliari feta com a *work in progress* al llarg de tota la història del despatx, de moment des del 1991 al 2003. Es tracta d'uns mobles anti-pols, “per gent sense temps de treure la pols”, segons apunten. Amb rodes per aconseguir un mobiliari realment mòbil. Fets de panells de policarbonat sobre guies d'alumini i panells de fusta contraxapada. Tot amb sistemes ben senzills. Aprofitant al màxim la fusta, al fer-los de tablers sencers, també com a repte.

Seguint amb arquitectura, per exemple publicant la Foto de la primera obra *ex-novo* d'aquest estudi, una casa en una pendent, bastant gran, a Palau de Plegamans, realitzada entre 1991 i 1993. Amb una primera dificultat, intentar aconseguir la cota més alta possible i sense escala, aprofitant l'obligat espai lliure al límit lateral. També seguint una idea senzilla, tancar-se al veí de massa aprop i obrir-se a la zona verda de l'altra

banda. Després s'ha vist que l'estratègia era la idònia, doncs el veí ha posat un restaurant amb les cuines just al costat.

I ja un edifici guanyat per concurs al 1996 i construït en dues fases, una fins al 2000 i l'altra fins al 2002: com es veu a la Foto, uns habitatges públics al casc antic de Manresa, en aquest cas fets amb Joan Sabaté & Horaci Espeche. Era una iniciativa que seguia la línia de l'Ajuntament de Barcelona, en la creació de punts calents per reorientar la iniciativa privada, de manera que es revaloritzin zones desprestigiades. Aquí es tractava d'acabar dues illes existents, amb pressupostos molt baixos però intentant definir el major nombre de qualitats. Aconseguint la màxima flexibilitat de l'habitatge per la posició de les instal·lacions i estructura. Donant a cada habitatge sempre dues façanes. Va ser un èxit, tot venut abans d'acabar-se.

L'última Foto il·lustra una escola feta a L'Escala, del 1997 al 2002. Encàrrec sorgit també per guanyar el corresponent concurs. Encara que ja se sap que aquestes coses dels concursos públics tenen una enorme inèrcia, cinc, sis o més anys per veure l'obra acabada. Per tant un està obligat a treballar amb un considerable *decallage* que no existeix en la majoria de les activitats humanes. Aquí, a més a més, per fer viable l'escola mateixa, fa falta montar tota una estratègia lligada al procés de construcció: primer construir el gimnàs, que permet enderrocar el vell, on s'ubica l'aulari, que deixa treure unes aules d'urgència enganxades durant els anys seixanta a l'edifici dels anys trenta, possibilitant la seva rehabilitació, per acabar amb una última fase en situar l'educació infantil. Veient tot això, ja es veu que la frase aquella de que "els arquitectes ens compliquem la vida" no és ben bé exacta. Ja per formació som més aviat els millors experts en desfer nusos gordians.

Tenim que concloure, doncs s'acaba el divendres en que es fa aquesta entrevista i a l'EMBA intenten no treballar els caps de setmana i fer vacances seriosament, excepció a la regla al món de l'arquitecte. Doncs bé, la conclusió és corroborar que l'interès de la seva jove obra ha fet que es guanyés més d'una desena de primers premis en concursos, en només set anys. I que es publicués a revistes nacionals i internacionals. I que es recollís a exposicions de Catalunya i de l'estranger. Sense dubte resultat també del que diu Hug Alemany, un altra membre del despatx, quan explica que aquí "hi ha un interès per la feina ben feta més que per fer-la ràpidament o de manera resolutiva, amb un ambient distès, on es treballa amb amics, a gust, i es fan les coses que t'agraden: tots amb un interès comú, que es creuen el que tenen entre mans." Una frase final? Mireu la seva obra.

FOTOS

Foto 1

Estudi MBA, d'esquerra a dreta, Aleix Antillach, Hug Alemany, Vera Schmidt, Sara Dordas, Enric Massip, Minoru Suzuki (faltan Arantxa Manrique, Marc Rifà i Nicola Rigoli), Barcelona, 2003.

Foto 2 i 3

Stan + Ollie, sèrie de mobiliari, 1991-2003.

Foto 4

Casa en una pendent, Palau de Plegamans, 1991-1993.

Foto 5

Habitatge públic al casc antic, Manresa, 1996-2000 (primera fase), 2001-2002 (segona fase), Estudi EMBA amb Joan Sabaté & Horaci Espeche.

Foto 6

Escola, L'Escola, 1997-2002, Estudi EMBA amb Joan Sabaté.